

QUARS, pres del fr. *quartz* i aquest de l'al. *quarz*.

□ 1.ª doc.: DFa.

DERIV.: *Quarsifer*; *quarsita*; *quarsós*.

Quart, *quarta*, *quartà*, *quartana*, *quartar*, *quartat*,⁵ V. *quatre* *Quartau* 'rossí de poca estatura': apareix per primer cop en el *TbPu*. (1575), p. 34 com a sinònim de *rossí* («*Rocí* o *quartau*»), i també en el *Llibre de les coses assenyalades* de Comes (1583): «amitava de destra un *cortau* gran gornit ab la cuberta de la sella» (*DBal.*, s. v. *cortau*), «e altres deu de cavall ab *cortaus* y mules» (ib.); el *DTó*. (1647) dona *cortau* i *quartago* com a sinònim d'*haca* (s. v. *quartago*), *quartau* en Lab. 1839; cf. cast. ant. *cuartago* (*cur-*), port. *quartau*, oc. *cortaut* (S. XVI), explicables tots ells a base del fr. *courtaud* 'persona o animal de poca estatura' (del mateix origen que el cat. *curt*), servint potser la forma occitana i la catalana d'intermediàries.

Quartejar, *quarter*, *quartera*, *quartereda*, *quarterejar*, *quarteró*, *quarterola*, *quartet*, *quarteta*, *quartí*, *quartilla*, *quartonar*, *quartonejar*, *quartoner*, V. *quatre*

QUASI, adv. 'gairebé', pres del llatí *quasi* 'com si', 'si fa no fa'. □ 1.ª doc.: S. XIV.

En el llenguatge antic la forma usual era *quaix* (en oc. ant. *cais*), segons tots els indicis amb tractament mig-savi (altrament hauria estat **ques*), com ho són també l'it. *quasi*, cast. *casi*, port. *quasi* (*DECH* I, 908a22ss.).

Està ben documentat: «--- *quax* la meytat del bisbat de Barcelona ---» (*Commem. Pere Albert*, p. 180.3, ms. 2.ª meitat S. XIII); «tots jorns cantava missa, e *quaix* tot dia estava en oració» (Llull, *Blanq.*, *NCL* II, 18.9); «--- *quaix* tot lo món ---» (ib., 135.13); «així que les gents del lloc --- vivien *quaix* per no res: tant feien bon mercat de les coses» (Muntaner, *Cròn.* I, 36.21); «lo monjo fo ja *quaix* guarit» (Eiximenis, *Terç*, *NCL* VI, 46.28); «--- los quals aprés que són *quaix* menjats e destruïts, tornen a renéixer» (Bmetge, *Somni*, *NCL*, p. 95.25); «E lo missatger --- vench deuant lo bisbe, e guardà la donzella, e *quaix* smayà's» (*Eximplis e Mir.* I, 65).

Ben sovint apareix també amb el seu sentit llatí de 'com, a manera de', 'com si': «per açò nós los havem enfre nós *quax* a heretges» (Llull, *Gentil*, *AlcM*);¹ «--- que *quaix* qui res no en sap, que els faés ajuda ---» (Muntaner, *Cròn.*, cap. 254, VII, 26.10, traduït per l'editor com «com si no en sabés res»); «ben vau qua so qua li diu às *qax* perdut» (= «bé veu que ço que li diu és quasi perdut»), Reixac, *Questa*, 42.24;⁵⁰ «girà's envers Griselda, e ab clara veu denant tots, *quaix* traient-se escarn de ella, dix ---» (Bmetge, *Obres menors*, *NCL*, 40.11). La construcció *quaix que* 'com si' en Llull, *Contempl.*, 156, 11.

En les *VidesR* trobem la variant *enquaix* (escrit en-⁵⁵ *quax*, *enquays*, *encax*): «En la esgleya, que *enquays* desperant ('desesperant'), avia cridat ---» (P58v2); «En Luc és ab mi *encax* ('a manera de') ajudador e defenedor» (P226v2). Respecte a aquesta forma *enquaix* JCoromines (*LleuresC*, p. 353) crida l'atenció sobre en

como en castellà antic: «bien sabedes en como Dios tovo por bien» (en doc. de Toledo, de 1351, MPidal, *Doc. Ling.*, 296.8).

Pel que fa a *quasi*, n'hi ha algun exemple en la *Cròn.* de Pere III: «romangueren *quasi* ('com si') envergonyits» (cap. 32); després el trobem en StVicentF: «[Jesuchrist] vench tot humilment, que no u sabé degú, --- sus axí com fa un pobre quan va en una vila, que no u sap *quasi* degú» (*Sermons* I, 28.5). En els textos del S. XV ja predomina enfront de *quaix*: en el *Spill* hi ha un ex. d'aquest (v. 13592) però dos de *quasi*, escrit *casi* (vv. 9411, 13179); «--- *quasi* la hora de la mija nit ---» (*Tirant*, *AlcM*), «una vànova de quatre teles --- *quasi* nova» (inv. de 1489) etc. Cap al final del mateix segle *quaix* ja devia sonar poc fi a jutjar pel que diu Fenollar en les «Regles d'esquivar vocables grossers»: «lunyar-se de --- dir *quaix* per *quasi*» (§ 13, *BABL* XXIII, 1950, 142).

Quasi devia pronunciar-se llavors més sovint sense *y* com avui: trobem *casi* ultra el *Spill* (c. 1460), en *Tirant* (*NCL* II, 246.5, però *quasi* hi és també freqüent), en *Viudes Dowz*: «Pels molts fochs, les viudes --- són ja *casi* *condz*» (v. 179, però *quasi* sempre en v. 153). OPou, *TbPu*. (1575) escriu normalment *casi*: «fruyta dolça y *casi* sens grans» (p. 62), «los ullals --- tenen una sola rael y arriben *casi* ab ulls» (p. 259), «les venes *casi* totes sobre les arteries» (p. 270); «lo os del front --- va *casi* per triangulo al més alt del cap» (p. 256), on *quasi* té el matís de 'a manera de', com també en aquest altre passatge: «los ossos del cap --- tenen *casi* com unes escates» (p. 257); el *DTó*. escriu *casi*.

Avui dia *quasi* [kà-] continua a València,² i a les Balears; en el Principat és de to un poc literari el pronunciar *kuazi*, molt corrent i popular *kazi*.³ Hom usa també el compost *quasi bé* (format analògicament amb *gairebé* i *no ben bé*), però també s'hi usa molt *gairebé*. Té ús, a més a més, *casi casi* com a intensiu (veg. els exs. que reuneix *AlcM* de M. Aguiló, P. d'A. Penya, Guinot etc.).

Notem que *quasi bé* (documentat ja en el S. XVII en el fals Boades, *AlcM*) fou usat pels escriptors de la Renaixença com EmVilanova i també en el Prefaci de les *Normes ortogr.* I, 1913, de l'I. E. C.: «haurem augmentat en una mida *quasi bé* incommensurable l'escassa facilitat que avui té el poble»; però no admès en el *DFa.*, molt probablement pel regust popular que té i a més perquè amb els sinònims com *gairebé*, *no ben bé*, i *quasi*, ja n'hi havia prou, d'elements per a aquesta funció.⁴

CPT.: *Quasi*-, 'en certa manera', serveix de primer element de compostos com *quasi-contracte*, *quasi-delicte*, *quasi-dipòsit*; la forma *quasi fill* amb equivalent llatí de «filiaster» figura en JEsteve, 1472 (*DAG.*). Notem també (*diumenge de*) *quasimodo*, dit així perquè l'introit de la missa d'aquest diumenge comença amb *quasi modo*.

¹ També sembla tenir aquest matís en el següent passatge de *Commem. de Pere Albert* la variant *quaix*: «homenatge soliu és *quex* portant feultat et